

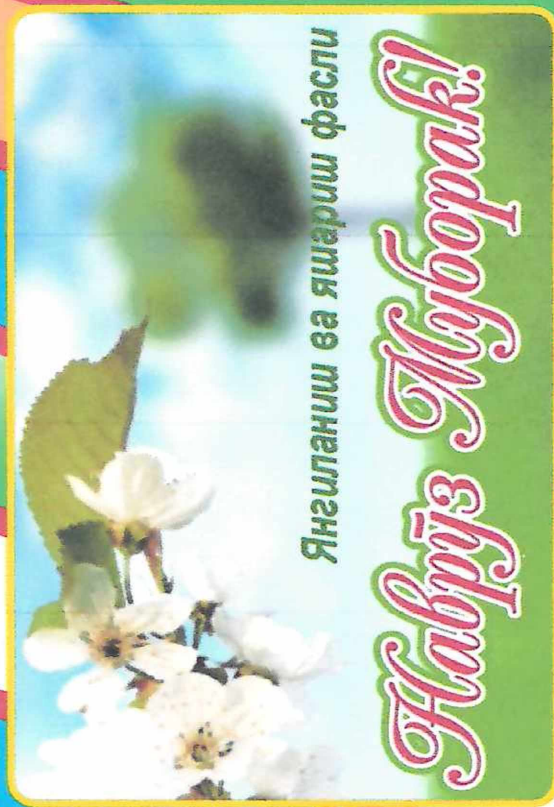

МУҲАДИМ

ХОН

ЎЗБЕКСТАН БИЛИМДОНЛИРИ

илмий-методиканинъ журнал № 2/1

Янгилашиш ва яшарши фасли

Favvuz Muborak!

Некис - 2021

У
УУ
УУУ
УУУУ

У
УУ
УУУ
УУУУ

PEDAGOGIKA FAKULTETI TARIXI

2017 yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 27 iyuldagi PQ-3152 sonli qarori asosida o'z faoliyatini boshlagan Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika institute (TVCHDPI) tarkibidagi Pedagogika fakulteti 2019 yil 3 sentyabrda tashkil etilgan.

Bugungi kunda fakultetda 4 ta bakalavriat (Pedagogika va psixologiya, maktab menejmenti, musiqa ta'limi va defektologiya) ta'lim yo'nalishida 5 kafedra (Pedagogika va menejment, umumiy pedagogika, psixologiya, musiqa ta'limi va defektologiya) faoliyat olib bormoqda.

Kunduzgi ta'limda 711 nafar, maxsus sirtqi ta'limida 101 nafar, sirtqi ta'limda 955 nafar, ikkinchi oily ta'limda 102 nafar, magistratura mutaxassisligida 64 nafar talabalar tahsil olmoqda.

Ularga 7 nafar fan doktori, 13 nafar fan nomzodi, 5 nafar katta o'qituvchilar va 34 nafar o'qituvchilar tomonidan mashg'ulotlar olib borilmoqda.

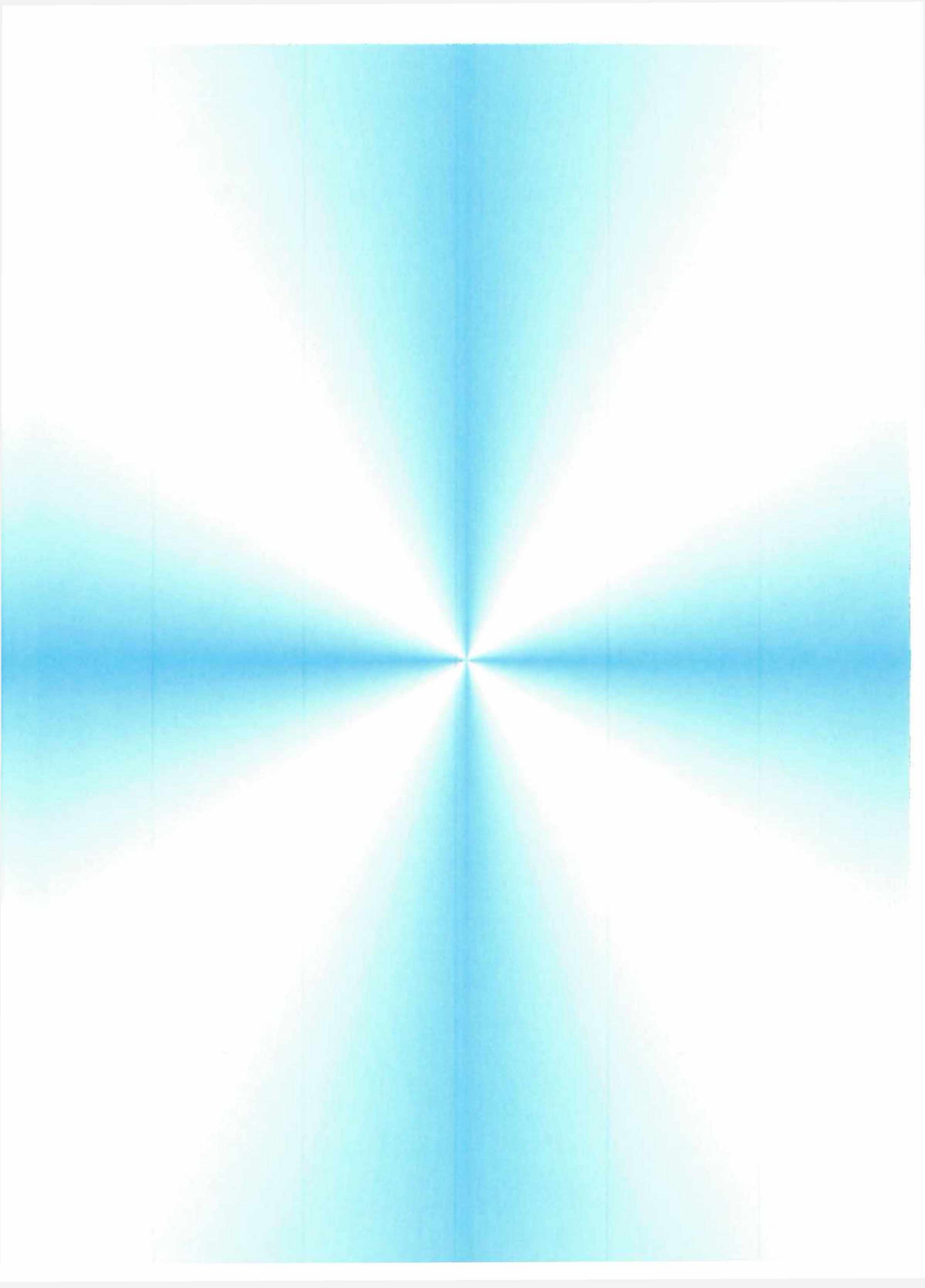
2019-2020 o'quv yilida fakultet xodimlaridan 2 nafari pedagogika fanlari doktori (DSc), 4 nafari falsafa fanlari doktori (PhD) ilmiy darajasiga ega bo'lishdi.

Ayni vaqtda jamoaning 16 nafar pedagog - o'qituvchilari ilmiy faoliyat olib borishmoqda, ularning aksariyat qismi tadqiqot mavzularini institutning "Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri" ustuvor yo'nalishida ya'ni maktab va maktabgacha ta'lim muassasalari bilan dolmij hamkorlikni ta'minlash, ularga metodik yordam ko'rsatish, tadqiqot ob'ekti sifatida mavjud muammolarni o'rganishning interaktiv yo'llarini izlab topish, ta'limning barcha bosqichlarini uzluksiz ta'minlash asosida kompetent kadr tayyorlash kabi maqsadlarni o'zida qamrab olgan.

Shuningdek, joriy o'quv yilida fakultet professor-o'qituvchilari tomonidan o'quv-uslubiy hamda ma'naviy-ma'rifiy yo'nalishda ham samarali ishlar olib borilmoqda. Jumladan, joriy yilda 4 ta darslik, fanlar bo'yicha 11 ta o'quv qo'llanma, 13 ta uslubiy qo'llanma, 42 xorijiy, 86 ta respublika miqyosidagi nashrlarida ilmiy maqolalari va 100 dan ziyod ilmiy-amaliy konferensiyalarda tezislari e'lon qilindi.

Fakultetning "Musiqa ta'limi va defektologiya" yo'nalishi talabalaridan tashkil topgan "Nihol" yoshlar teatr studiyasi tomonidan sahnalashtirilgan "Qor qo'ynida lolalar" spektakli 2020 yilning noyabr oyida o'tkazilgan "Talabalar teatr studiyasi" respublika bosqichida faxrli ikkinchi o'ringa loyiq topildi, fakultetning psixolog o'qituvchilari va talabalar tomonidan telegram ijtimoiy tarmog'ida rus tilida "Psycho Online" hamda o'zbek tilida "Psycho Accaunt" guruhlarini tashkil qilinib, karantin davrida ham samarali psixologik-pedagogik faoliyat olib borilayotganligi ham ta'lim klasterining uzluksiz bo'g'inlaridan hisoblanadi.

Fakultet professor-o'qituvchilari maktab ta'limini zamonaviy talablar darajasidagi mutaxassis kadrlar bilan ta'minlash borasida tinmay izlanmoqda.

Мугаллим ҳам узликсиз билимлендириш

ISSN 2181-7138

№ 2/1 2021 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия аъзалары:

Максет АЙЫМБЕТОВ
Нағмет АЙЫМБЕТОВ
Кеңесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Дилшодхужа АЙТБАЕВ
Өсербай ӨЛЕУОВ
Асқар ДЖУМАШЕВ
Кеңесбай ДАУЛЕТЯРОВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА
Батырбек КАИПБЕРГЕНОВ
Амангелди КАМАЛОВ
Сарсен КАЗАХБАЕВ
Гулмира КАРЛЫБАЕВА
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арзы ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕИТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБАЕВ
Ризамат ШОДИЕВ
Ойбахор ШАМИЕВА
Бекзод ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гулрухсор ЭРГАШЕВА

Шөлкемлестирюшчилер:

Қарақалпақстан Республикасы
Халық билимлендириш
Министрлиги, ӨЗПИИИ
Қарақалпақстан филиалы

Өзбекстан Республикасы

Министрлер Кабинети
жанындағы Жоқарғы
Аттестация Комиссиясы
Президиумының 25.10.2007
жыл (№138) қарары менен
дизимге алынды

Қарақалпақстан Баспа сөз хэм
хабар агентлиги тәрепинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге
алынды №01-044-санлы гууаылық
берилген.

Мәнзил: Нөкис қаласы,
Ерназар Алакөз көшеси №54
Тел.: 224-23-00
e-mail: uzniipnkkf@umail.uz,
mugallim-pednauk@umail.uz
www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жууап қайтарылмайды. журналда жарияланган мақалалардан алынған үзіндилер «Мугаллим ҳам узликсиз билимлендириш» журналынан алынды, деп көрсетилишүи иэрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шрифтинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледи. Мақалада келтирилген мағлыұматларға автор жууапкер.

МАЗМУНЫ

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Усаров Ж.Э., Расулов А.Н. Иқтисодиёт билимини такомиллаштиришнинг назарий асослари	4
Усаров Ж.Э., Бобоходжаева Л. Аралаш таълим шаклини кластер ёндашувлар асосида такомиллаштиришнинг ўзига жиҳатлари	10
Тошов М.Ж. Умумтаълим мактабларида маънавий ва маърифий тарбия ишларини мониторинг қилишнинг ўзига хос хусусиятлари	13
Эшнаев Н.Ж. Суицид ва унинг ижтимоий-психологик омиллари	20
Абдалова С.Р. Таълим сифати: муаммолар, фикр ва мулоҳазалар, таклиф ва тавсиялар	24
Тўрақулов Б.Н., Бахтиёрлов Р.М. Мутахассисларни тайёрлашда касбий фаолиятнинг ўзига хос хусусиятлари	29
Рахманова М.Қ., Миржалилова Б. Б. Касб таълими талабаларининг педагогик интеграция асосида ижтимоий мослаштириш омиллари	33
Мусурманов Р. Мактаб ва ота-оналар ҳамкорлиги дарс интизомига нисбатан ўқувчиларнинг ижобий муносабатлари гаровидир	38
Мирзаева С.Р. Талаба валеологик онгининг психологик ҳимоя механизмлари билан детерминантлашуви	42
Мирзарахимова Г. Булажак ўқитувчиларни тайёрлашда мустақил таълимнинг ўрни	47
Исламова М. Ш. Касбий дунёқарашни шакллантириш асослари	50
Жуманова Ф.У. Булажак ўқитувчи – булажак тарбиячи ҳамдир	54
Asadullaeva M. A. Inkluziv ta'limda musiqa terapiya	57
Усаров Ж.Э., Абдусамитова Ш.С. Талабаларнинг ўзини ўзи ривожлантириш компетенцияларни шакллантириш	60
Abduxamidov S. M. San'at asarlari vositasida badiiy-estetik tafakkurini rivojlantirishning art-terapiya usullari	64
Egnazarova G.O. Ta'lim muassasasining innovatsion faoliyatini joriy etish xususiyatlari	66
Элмурзаева Н.Х. Педагогические требования к организации образовательного процесса в специализированных государственных образовательных учреждениях	69
Тошов М.Дж. Развитие здоровьесберегающей компетенции специалистов профессионального образования	75
Элмурзаева Н.Х., Суяров А.М. Самообразование личности в процессе профессиональной подготовки студента	77

ТИЛ ҲАМ ӨДБЕЎЯТ

Эгамбердиева Ф. Эссе жанридаги материалларда тил ва услуб масалалари	83
Egamberdiyeva F.O. Matn yaratish usullari	87
Бурханов А.А., Абдужалилова М.М. Лексические особенности просторечия русского языка	92

МУСИҚИЙ ТАЪЛИМ

Қаюмов Ж. С. Шашмақомга бахшида умр	96
Юнусов О. Ф. Ўзбек ашулчиликка мос маҳаллий ва ижрочилик миллий услублар	99
Лутфуллаев А.Қ. Ёшлар тарбияси ва мусиқа санъати	103
Юнусов О.Ф. Булажак мусиқа ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини ривожлантиришда Вокал фанининг аҳамияти	106
Xalilova M. M., Isoqova G. A. Musiqa madaniyati darslarida musiqa savodi faoliyati	108

БАСЛАҒЫШ КЛАСС, МЕКТЕПКЕ ШЕКЕМГИ ТӘРБИЯ

Курбонова М. Мустақил ишларни ташкил этиш асосида бошлангич синф ўқувчиларининг ўқув-билиш компетенцияларини шакллантиришга йўналтирилган методлар	112
Sayfullayeva I.Q. Nutqida kamchiligi bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishda art-texnologiyalarning o'rmi	116
Rahmonov A.R. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ijtimoiy pedagogik moslashuvchanligida ota-onalarning rolini oshirish masalasi	119
Абдужапилова Ш. Бошлангич синф ўқувчиларини янги мафкуравий тарбиялаш омиллари	122
Йўлдошев О.А. Бошлангич синфларда техноген цивилизациядан фойдаланишнинг педагогик шарт-шароитлари	125
Abduxamidov S.M. Bolalar uchun art-terapiya usullarining imkoniyatlari	129

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУҶҲЫЙЛИК ТИЙКАРЛАРЫ, ТАРИҲ, ФИЛОСОФИЯ

О'таев А. Ҳо. Talabalar siyosiy madaniyatini takomillantirish omillari	132
Qodirov I.D. Tarix fanini o'qitish samaradorligini oshirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish	136
О'таев А.Ҳ. Alisher Navoiyning siyosiy qarashlari	140
Mahkamova Sh. R. Insoniyat evolyutsiyasida musiqa san'atining tutgan o'rmi	144
Юнусов О. Ғ. Опера хонандалик санъатининг ривожланиш тарихидан	148
Равшанов Ж.Ф. Формирование некоторых ключевых компетенций на уроках истории	156

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада мактаб ўқувчиларининг касбий дунёқарашини кимёвий билимлар асосида шакллантириш педагогик назария ва амалиётнинг асосий вазифаларидан бири эканлиги, долзарблиги, касбий дунёқарашни шакллантиришнинг методологик асослари, ўқув жараёнида кимёвий билимлар асосида ўқувчиларда касбий дунёқарашни шакллантиришнинг назарий асослари ёритилган.

РЕЗЮМЕ

В данной статье основной задачей педагогической теории и практики является формирование профессионального мировоззрения школьников на основе химических знаний, его актуальность, методические основы формирования профессионального мировоззрения, теоретические основы формирования профессионального мировоззрения у студентов на основе химических знаний.

SUMMARY

In this article, the main task of pedagogical theory and practice is the formation of a professional worldview of students on the basis of chemical knowledge, its relevance, the methodological foundations of the formation of a professional worldview, the theoretical foundations of the formation of a professional worldview of students on the basis of chemical knowledge.

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИ – БЎЛАЖАК ТАРБИЯЧИ ХАМДИР

Жуманова Ф. У.

*ТВЧДПИ “Педагогика ва менежмент” кафедраси мудири,
педагогика фанлари номзоди*

Таянч сўзлар: тарбиячи, ота-она, мактаб ўқитувчи, услуб, методика, муносабат, суҳбат, сўровнома, тажриба, тест, таълим, бошқариш, ўқувчи.

Ключевые слова: педагог, родитель, школьный учитель, стиль, методика, установка, беседа, анкета, опыт, тест, образование, менеджмент, ученик.

Key words: teacher, parent, school teacher, style, methodology, attitude, conversation, questionnaire, experience, test, education, management, student.

Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг йигирма тўққиз йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқида “Фарзандларимизнинг истеъдод ва қобилияти, эзу интилишларини тўлиқ рўёбга чиқариш, ижтимоий фаоллигини ошириш, ҳаётда муносиб ўрин эгаллашлари учун барча имкониятларини яратиб бериш бундан буён ҳам бош мақсадимиз бўлиб қолади... Шу мақсадда биз “Узлуксиз маънавий тарбия концепцияси” доирасида умумтаълим мактабларида биринчи марта “Тарбия” фанини жорий этмоқдамиз”, деб таъкидлаши халқ таълими ходимлари, мактаб ўқитувчилари олдида улкан вазифаларни қўйди.

Хўш, аслида тарбия нима? Бўлажак тарбиячи қандай фазилатларга эга бўлиши керак? Шу хусусида фикрларимизни баён қилсак.

Тарбияinsonнинг акл-идроқи, билими, иродасива эътиқодини, етуклик сифатларини ривожлантиришда муҳимдир. У сўнмас машғала сифатида фароғат салтанатига ҳечбир захматсиз етказди кишини.

Тарбия ҳарқандай шароитда ҳам нурли чуққиларга етишиш йўлини кўрсатиши билан бирга кишини зеҳнини, фикрини қилич каби ўткир қилади ва ҳарбир шахсга маънавий озуқа бериб, маданият, маърифат дунёсига олиб қиради. Ёмон одамлардан, ёмон ишлардан қайтаради. Яхши хулқ ва одобли бўлишга хизмат қилади. Натижада кишилар ҳар ерда азиз ва ҳурматли бўладилар. Киши ҳаётини тўғри йўлга соладиган восита бу – тарбиядир.

Шунинг учун ҳам халқ орасида тарбия орқали олий фазилатларга, улугликка

ва орзу-интилошларга эришган буюк кишилар қадрланади. Тарбия яхши-ёмонни таниш, ҳалол-ҳаромнинг фарқига бориш дўстлик ва қариндош уруғнинг фазилатларини аниқлаш, қонун-қоидаларни тушиниш, ҳақ-ҳуқуқларни билиш каби ижтимоий аҳамиятга эга бўлган сифатларни ҳам камол топтиради.

Бизда бола тарбияни оилада ота-онадан, мактабда устоз-мураббийдан олади. Шу ўринда тарбия борасида ўқитувчиларнинг ўрнини алоҳида таъкидлаш зарур. Ўқитувчи тарбиявий ишларни ташкил этишда истиқболли режаларни ишлаб чиқиши ва унда ҳарбир тadbирнинг мазмуни, муддатлари, маъсул ижрочилар ва мўлжалланалаётган тadbирларнинг самарадорлик даражасига аҳамият бериши муҳим ўрин тутади. Шу муносабат билан бўлажак ўқитувчи ўқув-тарбия жараёнларини таҳлил қилиш, турли услубларни қўллаш, онгли равишда фаол фикр юритиш, билимни сафарбар қилиш, ўзи бажарадиган барча иш жараёнларини мустақил равишда амалга ошириш каби тажриба ва педогогик маҳоратга эга бўлиши зарур.

Шиддат билан ўзгараётган янги Ўзбекистонда ўқувчи ёшларни ижтимоий ҳаётга муваффақиятли тайёрлашда маъсулят, теран дунёқараш, соғлом эътиқодлилик, маърифатлилик, диний ва миллий бағрикенглик, маънавият, фуқаровий маданият кабиларни шакллантириш кун тартибидаги асосий масалаларга айланиб бормоқда. Чунки тарбия дунёдаги юз бераётган мураккаб геосиёсий ва мафжуравий жараёнларга тўғри баҳо бера олиш, ижтимоий муаммоларни ҳал этишда тўғри қарор қабул қилиш, ҳаётда ўз ўрнини топиш билан боғлиқ бўлган аниқ мақсадларни шакллантириш, оила – жамият ўртасидаги муносабатларнинг узулиб қолишининг олдини олиш, лоқайлик, ҳуқуқбузарлик, “оммавий маданият”нинг турли қуринишларида сақлаш имкониятини яратишда ижобий таъсир кўрсатади.

Шу жиҳатдан ҳам бўлажак ўқитувчилар тарбия ишларини ташкил этиш ва бошқаришда илғор педагогик тажрибаларни аниқлаш, ўрганиш ва уларни оммалаштириш, илмий-тадқиқот изланишларини амалга ошириш, ўқувчиларни миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, ўқувчилар тарбиясида оиланинг мактаб билан ўзаро самарали ҳамкорлигини мустаҳкамлаш, ота-оналарга бошқа миллат ва маданият вакилларига бўлган ҳурматни умуминсоний тамойиллардан келиб чиқиб шакллантиришни қўллаб-қувватлаш, бола ҳуқуқларини химоя қилиш, уларнинг қонуний манфаатларини таъминлашга алоҳида эътибор қаратиши лозим.

Шунингдек, янгиавлодтарбиясигаоидўқув-методик мажмуаларни яратиш ва амалиётга жорий этиш асосида таълим-тарбия самарадорлигини ошириш, уларнинг ўқув материалларининг тўлиқ ўзिलाштириши натижасида фанлар мазмун моҳиятини тўлиқ англаши ва ҳаётга тadbик қилишга ҳам эришиш даркор. Буларнинг барчаси тарбия самарадорлигини оширади.

Бўлажак ўқитувчиларнинг асосий вазифалари таълим орқали ўқувчиларда мустақил фикрлаш, ташаббускорлик ва ижодкорликни ошириш ва шу асосида тарбия мазмунини такомиллаштиришдан иборатдир.

Бўлажак ўқитувчи ўзининг фаолиятида малакали ва тажрибали, чуқур билимга эга бўлиши, давлат ва чет тилларини, замонавий педагогик технологияларни ва ўқитишнинг инновацион услубларини билиши, кластер методи асосида бошқа ташкилотлар, йирик компания ва бирлашмалар билан алоқада бўлиши асосида таълим мазмунини такомиллаштириши зарур. Шунингдек, у миллий ва жаҳон адабиёти, мусиқа, кино, хайкалтарошлик, амалий санъат ва бошқа ижодий йўналишлардаги билимларга эга бўлиши ҳам фойдадан холи бўлмайди. Бундан ташқари, у таълим жараёнида ахборот янгиликларини жорий этиш, замонавий талабларни ҳисобга олган ҳолда ва таскидланган меъёрлардан келиб чиқиб, янги ўқув-лаборатория, илмий-

тадқиқот ишларини амалга оширишда фаол бўлмоғи даркор.

Шу билан бирга, ўқувчилар ўртасида ижодий танловлар, тест ва бошқа синовлар ўтказиб, уларнинг билим, кўникма ва малакаларини, истиснодан ривожлантиришга қаратилган машғулотлар олиб бориши таълим-тарбия самарадорлигини оширади.

Албатта, бундан ўқитувчининг малакали бўлиши, ўқувчи-ёшларга ҳозирги кунда дунёда рўй бераётган ижтимоий-иктисодий ўзгаришларни уларнинг онги ва калбига етказиши муҳим ҳисобланади. Ушбу жараёнда ўқитувчи Ўзбекистон халқининг тарихий ва миллий анъаналари, маънавий қадриятлари ҳамда жаҳон маданияти ютуқлари билан ўқувчиларни таништириши, улардаилмий, техникавий ва бадиий ижодкорликни ривожлантириши, уларнинг тапаббусларини қўллаб қувватлаши ва ўзаро муносабатлар орқали бир-бирига ишонч, ўзига ва ўзгаларга ҳалол, ҳақиқат билан қараши, ўз олдидаги масъулиятини тўлақонли ҳис эта олишига тайёрлаши керак.

Ўқитувчи тарбия жараётида ўқувчи шахсини ўрганиши, уларнинг ишқинчи қозониши, ўзаро тушунишга эришишда тўғри ёндашувни қўллаши, ўз муносабатларини ифодалаш, ҳис-туйғуларни сезиши ва уларга қўмақ беришда замонавий ва оқилона тизим яратиши даркор. Бу орқали ўқитувчи таълим-тарбия олувчиларда ижодий фикрлаш, ҳаётда фаол иштирок этиш ва тапаббус кўрсатишга оид ижтимоий-психологик муносабатни қарор топтиради.

Шу жиҳатдан ҳам ўқитувчи жамият, давлат ва оила олдига ўз масъулиятини ҳис этадиган давлатнинг ички ва ташқи сиёсатини тўғри англайдиган ватанпарвар ва халқпарвар шахсни шакллантиришга эътибор қаратиши бирламчи масалалардан.

Дарвоқе, педагогнинг ўқувчи фаолиятини зийраклик ва диққат билан кузатиши, уларга ёрдам бериши, муаммоларни муҳокама қилиши, тўғри қарорлар қабул қилиши жараёнида суҳбатлар, сўровномалар, тестлар ўтказиши уларнинг фикри, дунёқараши, ҳаёт ва камчиликларни аниқлаш имкониятини беради. Ушбу жараёнда таълим тарбия натижаларини ўрганиш, ҳулосалар тайёрлашда ўқитувчининг назарий-услубий тайёргарлик даражаси, педагогик маҳорати ва шахсий сифатлари муҳим ўрин тутади.

Бўлажак ўқитувчилар тарбиявий ишларни амалга оширишда ўз вазифасини пухта ва ҳалол бажариши ўқувчиларнинг масъулияти ва маънавиятини юксалтиришда ўз самарасини кўрсатади.

Ўқитувчининг касб маҳорати ва замонавий тафаккурга эга бўлиши, тарбия жараёнини бошқаришда ҳартомонлама тўғри қарорлар қабул қила олиши, белгиланган мақсадларга эришишда аниқ вазибаларни белгилаб беради. Ўқитувчи нафақат таълим-тарбия ишларини олиб боришда, балки жамиятнинг тараққий этишида қатъи вазифани бажаради. Шунинг учун ҳарқандай ўқитувчи, аввало, ўз ўқувчиларининг ҳаётий даражаларини пухта билиши ва бу соҳада иложи борица қатъи тажриба ҳосил қилиши мумкин.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ўқувчилар қўп жиҳатдан ўқитувчиларга тақлид қиладилар. Ушбу жараёнда ўқитувчи тўғри йўл тутса, ўқувчилар ҳам тўғри йўл тутади.

Тарбия жараёни бошқаришнинг энг самарали усулларида бири ўқитувчи ўз нуқтаи назарини кўргазмалли шаклда, ранг-баранг, қутилмаган, ҳаётда олинган воқеалар ва мисоллар билан тақдим этишдир.

Ҳар бир ўқитувчининг ўзига хос тарбия усуллари бор. Ўқитувчининг ҳулқ-атвори орзулари, мақсад ва ютуқлари ўқувчининг ўзига хос бўлиб етипишга таъсир қилади. Ўқувчидаги камчилик ва ҳатоларни аниқлашда дастлаб ўқитувчининг муомаласини ўрганиши сезиларли натижа беради. Бола ўзида айнан ота-онасининг фазилатларини мужассамлаштирмасда, тарбия жараёнида ўқитувчи ўқувчиларга меҳр бериб,

уларни қўллаб-қувватлаш, қўмаклашиш, севиш ва севилиш каби гўзал туйғуларни ривожлантиради. Тарбия эса ўқувчиларга билимлар, қоидалар, кадриятлар, шахснинг ижтимоийлашуви учун керак бўлган барча анъаналарни беради.

Тарбия жараёнини бошқаришда белгиланган тартибга амал қилиш уларда билимларни кенгайтириш, дарров мулоқатга киришиш, адашган инсонни кечиритиш, унга қўмаклашиш, кечиримли бўлиш, ўзига ва агрофлагиларга ишониш, меҳрибон бўлиш, яхшилик қилиш, қўмак бериш туйғуларини ривожлантиради.

Ўқувчининг тўғри ва нотўғри, яхши ва ёмонни ажратишини ўқитувчининг ўзига қўйиб беради. Унга амал қилиш ёки нимани қилиш мукин ёки мумкин эмаслиги тўғрисида берилган йўналишда ўқувчи ҳақ-ҳуқуқларини ривожлантиришига қарамай, тартибга бўйсиниши қатъий талаб этилади. Мазкур бошқарувни танлаган ўқитувчи “менинг ўқувчим идеал фазилатлар соҳиби бўлиши лозим”, деб ҳисоблайди ва ҳечқачон унга тазийқ ўтказмайди. Ўқитувчи ўқувчининг мақсади ва ҳаракатлари ҳаёт синовларида қўмакчи бўлиб, уни бахтли қилишни ўйлайди. Ўқувчилар ўртасида яхши муносабат, маънавий яқинлик, кадриятги йўналишларнинг бирлиги, вазият ва манфаатларнинг умумийлигида пайдо бўлади.

Бутунги кунда тарбия ишларини бошқариш мамлакат ва жамият ижтимоий-сиёсий ҳаётининг барқарорлигини таъминлашда муҳим аҳамият касб этиб бормоқда.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ш. М. Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 29-йиллига бағишланган тантанали маросимдаги нутқи. 2020 йил 1-сентябрь.
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Миромонович Мирзиёевнинг Олий Мажлиси Мурожаатномаси. 2020 йил 29 декабрь.
3. Усманов Н. Бўлажак ўқитувчиларни миллий гоа тарғиботига инновацион ва педагогик технологиялари.-Т.: “Фан ва технологиялар”.2012.16-бет.
4. Дугин А. Политическая философия.-М.: “Мысль”.2005.- с.83.
5. Мухина М.Психология. Учебник.-М.:”Республика”.1998.-с.16
6. Жўраев С. ва бошқ.Политология. Ўқув кўланма.-Т.:ТДПИ 2009 -6.104
7. Аристотел. Политика.-М.: «Мысль».1997.-с.37-38.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада бўлажак ўқитувчиларни тарбиявий ишларга тайёрлаш моҳияти ва уларнинг вазифалари, усуллари қабилар илмий методик жиҳатдан асосланган.

РЕЗЮМЕ

В данной статье научно и методически обоснована сущность подготовки будущих учителей к воспитательной работе, их задачи и методы.

SUMMARY

In this article, the essence of training future teachers for educational work, their tasks and methods are scientifically and methodically substantiated.

INKLYUZIV TA'LIMDA MUSIQA TERAPIYA

Asadullaeva M. A.

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti

”Musiqqa ta’limi” kafedراسи o’qituvchisi

Tayanch soʻzlar: inklyuziv, reabilitatsiya, musiqaterapiya, primar,oktava.

Ключевые слова: инклюзив, реабилитация, музыкальная терапия, примар, октава.

Key words: inclusive, rehabilitation, music therapy, primer, octave.

Т. Н. Қары Ниязий атындағы Өзбекстан педагоғикалык
илим-изертлеў институтының Ж. Орынбаев атындағы
Қарақалпақстан филиалы

**«МУҒАЛЛИМ ҲӘМ ҮЗЛИКСИЗ
БИЛИМЛЕНДИРИЎ» № 2/1**
Нөкис — 2021

Басып шығыўға жуўапкер:

А. Тилегенов

Баспаға таярлаған:

А. Тилегенов, Н. Абдукаримов

Оригинал-макеттен басыўға рухсат етилди 12.04.2021. Форматы 60x84¹/₁₆
«Таймс» гарнитурасында офсет усылында басылды.
Шәртли б.т. Нашр. т. Нусқасы 2000. Буйыртпа №

«NISO POLIGRAF» ШК босмахонасида босилди.
Тошкент ш., Ҳ. Бойқаро, 51